

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

4

TRY HØJSKOLES ÅRSSKRIFT

1952

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1952

Statens pædagogiske Studiebureau
København

TRY HØJSKOLES ÅRSSKRIFT

1952

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1952

Har vi lært at læse?

Overskriften her lyder vel temmelig tosset, for har man *ikke* lært at læse, kan man vel heller ikke læse spørgsmålet i overskriften, og *har* man lært at læse, så man kan forstå overskriften, er der vel ingen grund til at ofre tid på at læse om at læse.

Men der er i hvert fald god grund til at tænke over, om man nu også forstår at *udnytte* sin læsekunst.

Takket være vort skolevæsen har vi ingen egentlige analfabeter i Danmark blandt normalt begavede mennesker.

Vi lærte bogstaverne i syvårsalderen. De blev snart til ord for os, og mens vi endnu var børn, blev ordene til spændende historier for os. Måske ordene også blev til lektier for os - lektier som var mere frygtede end spændende, og som undertiden bevirkede, at læsning fik et grundigt farvel, da skolegangen sluttede. Og åbnede man så frivilligt en bog som voksen, da blev den måske kun læst igennem, hvis den var let at forstå og spændende fra første til sidste side.

Een ting er nemlig at kunne læse *ord*. Det kan de allerfleste i Danmark. En anden ting er at kunne læse *indholdet* af ordenes sammenspil. Det er adskilligt sværere; men det er dog normalt meningen med, at man læser ordene.

Her betyder træning og vilje meget. Mon ikke mange af os voksne har siddet og læst noget, der skulle læres; men vi kunne ikke få ordene til at danne mening, og derfor kunne vi heller ikke huske noget af det læste.

En lektie er ikke lært ved, at man har læst den over 5 eller 10 gange. En lektie er måske lært ved een gangs læsning, hvis man for hvert lille afsnit gør sig klart, hvad der står i det stykke.

Men læsning er jo andet end det at lære lektier eller iøvrigt at tilegne sig reel viden, selv om det er noget, vi alle har brug for.

Læsning kan også være noget rent underholdende. Tager man dagens avis, er det i så fald de brækkede ben, de nervepirrende forbrydelser, forlovelserne, dødsannoncerne og tegneserierne, man bliver stående ved. Men den ledende artikel, kronikken og det kulturelle stof går man let henover, og man er da blevet til den „avislæsende analfaber“, som Nis Petersen taler om i et digt.

Og så er der jo læsning af bøger, og her tænker jeg især på skønlitterære bøger: romaner, skuespil, noveller, eventyr og digte.

Der skrives, trykkes, sælges og læses mange bøger i Danmark mellem år og dag, for vi lever jo i et højt oplyst land!

Der læses gode bøger, dårlige bøger og ligegyldige bøger i Danmark; men det er ikke umuligt, at det er de ligegyldige bøger, der læses mest.

Dårlige bøger - som værende direkte skadelige - er måske mindre udbredte og mindre farlige, end vi almindeligt antager, selv om vi ikke skal forsværge, at „kulørt“ læsning har kunnet inspirere letbevægelige sind til forbrydelser eller andre former for at komme ind på et skråplan.

Men den ligegyldige litteratur tror jeg, vi skal være mindst lige så meget på vagt overfor. Den er nemlig ofte så pæn og moralsk, men uden rod i virkeligheden, og så er den farlig derved, at mange ikke kommer videre end til denne gren af litteraturen.

Den giver, hvad „folk vil ha“ - det er der nemlig forretning i - og ikke, hvad folk har brug for, d. v. s. hvad vi kan få udbytte af.

Folk vil have spænding! - Vel, så giver forfatteren det. Folk vil gerne knuse en tåre! - Vel, så må forfatteren give lejlighed til det gennem sødladent føleri; det man også kalder sentimentalitet. Og folk vil gerne, at alt ender i fryd og gammen! - Vel, så får de hinanden til sidst, og de onde får deres straf og de gode deres belønning.

Med andre ord: når forfatteren kender og magter disse virkemidler, så kan hans bøger sælges, og så bliver de læst.

Men får vi noget ud af at læse disse bøger? Eller er det bare sådan, at de glider let ned ligesom parafinolie; men at de ikke giver mere næring som sjæleføde, end parafinolie giver næring for kroppen. Den giver os nemlig hverken kalorier eller vitaminer.

Nu er det jo ikke i sig selv galt, at en bog er spændende og let-

læst. Men på den anden side må det også godt kræve et arbejde at læse en bog.

Det er heller ikke i sig selv galt, at man kommer til at græde over handlingen i en bog. Der grædes sandelig også i det virkelige liv. Men det er galt, om forfatteren bruger sentimentalitet som et billigt virkemiddel.

Sommer i Try

Og det er heller ikke i sig selv galt, at det ender godt i en roman. Det sker da heldigvis også undertiden i livet, som det leves. Men det er ikke nok, at „de får hinanden“ på sidste side - efter mange forhindringer, som lykkeligt er overvundet, takket være en onkel i Amerika eller nogle røde heste!

Nej, når de får hinanden, gælder det om at få noget ud af livet sammen, og det er en meget stor livskunst for os alle. Og det ender virkelig ikke altid godt i denne verden! Der er mange menneskelige skibbrud, og det er en livsløgn, om forfatteren vil føre os ind i en idyllisk drømmeverden, som ikke eksisterer.

En sådan læsning kan højst være til at slappe af på, og det kan have sin berettigelse; men det er bare ikke nok at bruge sin læsevne til.

Vi må prøve at lære os selv, at den læsning, der kan *give* os noget, også kræver noget af os.

De bøger, der åbenbarer alle forfatterens tanker ved første gangs hurtige gennemlæsning, vil sandsynligvis kede os anden gang, når vi ved, hvordan det hele ender.

Men de bøger, der virkelig har noget at give os, vinder ved at blive læst to, tre eller mange gange.

Den virkelige digter har kæmpet med sine tanker og med sit stof, og måske kan hans tankekampe hjælpe os i vore problemer.

Den virkelige digter ser tingene og livet med en særlig åbenhed, og måske kan han lære os at se med, så naturen og menneskene træder frem for os i et nyt lys og kommer os mere ved end før.

Og den virkelige digter får af og til lov til at være redskab for poesien - denne forunderlige og uforklarlige ting, som i billedsprogets form udsiger det uudsigelige.

Lad så være, at nogle digtere er svære at gå til, enkelte måske så svære, at de fleste af os må opgive at få noget ud af deres værker - selv efter gentagne forsøg. Så må de finde sig i kun at være digtere for de få, og det er tragisk nok, hvis de har et budskab at bringe; men nogle af vore betydelige nulevende unge danske digtere vil utvivlsomt lide den skæbne.

Men der er nok endda af yngre som ældre digtere, der kan skrive på en sådan måde, at alle modne voksne mennesker kan hente værdier hos dem, selv om deres bøger ikke er letlæste som Morten Korchs. Men så må vi læse dem flere gange, og vi vil glædes - eller måske harmes - mere for hver gang. For den gode bog sætter noget i gang hos os.

Ja, og så er der endelig digtere, som er så store, at deres værker kan glæde børn ganske umiddelbart, og så kan de samme værker måske glæde os endnu mere som voksne. Det gælder, når digterens billedsprog bliver en verden i sig selv for børnene, men desuden åbenbarer en dybere mening - en anden verden - for os voksne. Her er H. C. Andersens eventyr nok det mest strålende eksempel.

Ja, disse betragtninger kan vel ikke uden videre lære den at læse, som ikke før fik meget ud af sin læsning. Men prøv alligevel igen med andre forfattere end Morten Korch og hans type, og læg så

mærke til følgende læseregul: „For at kunne læse *poesi*, må man *læse* *poesi*“. Det er mere end en dårlig vittighed; thi vort sinds modtagelighed vokser for hvert godt digterværk, vi læser.

P. Sejlund Sørensen.

Samosen i Storskoven

Se dig ud, Svend Vonved!

Det er altid godt at se sig lidt omkring — enten det nu bliver her i Danmark eller i Udlandet, og naar nu Ungdommen har den lov-befalede Ferie, kunde den i udstrakt Brug gøre Nytte af den og „tage Randslen paa Nakken og Staven i Haand“ — naa — nej, det kan vel ikke hjælpe at raade til. Men træk saa Cyklen eller Knal- lerten frem og tag sammen med en god Kammerat ud i vort skønne Land og oplev det! Eller — hvis du har Raad til det — saa med et Rejseselskab til et fremmed Land.

Du vil aldrig fortryde, at du har været uden for din Mors Drag- kiste og oplevet den Forfriskning, som en Rejse kan give. Jeg har fra min Ungdom brugt mange Penge paa Rejser, men har aldrig fortrudt det.

Jeg vil i det følgende give nogle spredte Indtryk fra een af mine Rejser. Det kan maaske give „Blod paa Tanden“.

Jeg var i 1908 paa en 6 Ugers Ferierejse i Sverige og Finland. Oplevelserne i Sverige springer jeg over, men jeg naaede ad Kanal- vejen fra Göteborg til Stockholm. Her var jeg nogle Dage og ven- tede paa det russiske Konsulats Tilladelse til at rejse til Finland, der den Gang beherskedes af Russerne. Det var vanskeligt at komme ind, da den finske Frihedshelt Eugen Schauman nylig havde skudt den russiske Generalguvernør Bobrikov, og der herskede i Finland en stærk Modvilje mod alt, hvad der var russisk, og man var fra Rus- sernes Side bange for, at Udlændinge skulde puste til Ilden.

Uden højere Autoriteters Tilladelse kunde jeg altsaa ikke komme ind, og Tilladelsen skulde sendes poste restante til Stockholm. Tiden nærmede sig, da Skibet, der skulde føre mig til Helsingfors, skulde afgaa, og jeg var flere Gange paa Stockholms Hovedpostkontor for at høre efter et poste restante-Brev. Det var et bestemt Sted paa Kontoret, jeg skulde henvende mig, og Manden, der skulde ekspe-

dere, rystede hver Gang paa Hovedet, og til sidst stod der et stort Smil i Ansigtet paa ham. Han troede jo nok, at det var et Kæreste-brev, jeg gik og ventede paa. Dagen før Skibet skulde afgaa, var jeg der igen, og da stod Postmanden og vinkede med et Brev. Det var Konsulatets Tilladelse til at rejse til Finland. Jeg var hurtigt paa Spring ned til Dampskibskontoret for at faa Billet — jeg havde jo ikke turdet købe den, før jeg havde Indrejsetilladelse — men da viste det sig, at der kun var Billetter til 1. Klasse, og med dem var der Spisetvang. Det var en dyr een, men der var jo ikke andet for end at bide i det sure Æble.

Og Dagen efter sejlede vi gennem den lange Stockholmerfjord med alle dens Smaaøer fyldt med dejlige Villaer, hvor de rige Stockholmere tog Sommerophold. Saa kom vi ud i rum Sø, og Skibet vippede. Jeg har altid haft Tendens til Søsyge, og da den begyndte at melde sig, fandt jeg det klogest at gaa til Køjs. Jeg tror ogsaa, at alt vilde være gaaet godt, hvis der ikke pludselig kom en Mand ravende ind og op i den øverste Køje. Og saa begyndte han med Opkastning, og snart fulgte jeg efter; men hver Gang, jeg skulde have Hovedet uden for, maatte jeg jo først kaste et Blik til Vejrs for at sikre mig, at jeg ikke fik en Styrtsø over Hovedet.

Det gik en Tid, og til sidst havde vi ikke mere at ofre, og vi synes ogsaa begge, at nu kunde det være nok. Vi ringede paa Stue-pigen, og syngende tørrede hun op efter os. Saa syntes vi, at vi ikke længere kunne være bekendt at ligge her, og da der samtidig var bleven Spisetid, stillede vi paa Dækket, hvor der i det herlige Sommervejrs var dækket Spisebord. Og sikken et Bord: 4 Retter Mad og Vin i Overflod. Paa en lang Line hang en Mængde forskellige Nationers Flag, men jeg manglede straks det danske. Jeg besværede mig over for Kaptajnen, og han lovede, at næste Gang, jeg sejlede med Skibet, skulde jeg ogsaa finde det danske Flag.

Paa Vejen til Helsingfors skulde vi anløbe Hangø for at faa Brændsel om Bord, og der var en Times Ophold. Den benyttede vi til en Tur i Land. Det var en Søndag Morgen, og vi var nogle danske, der trængte til at barberes. Den Gang havde vi ikke som nu Barbergrejerne med, og vi gik jo saa efter en Barber-Salon og fandt den ogsaa. Den Gang var det saaledes i Danmark, at Barbererne havde aabent Søndag Formiddag, men her „stængede“ man; men da

vi vilde til at gaa, kom Barberen ud og oplyste, at vi godt kunde komme ind ad Bagdøren.

„Nej“, sagde vi, „vi vil ikke bryde Landets Love første Gang, vi træder i Land“, og saa gik vi hen til en lille Kiosk for at købe Postkort. Der stod en lille Pige for Salget, og vi sludrede med hende. Jeg undredes over, saa godt hun forstod os, men da udbrød hun: „Ja, men Far en en Dansker“. Der var i Byen et stort Svineslagteri, som var bygget af Danskere, og hendes Far var bleven deroppe.

„Hvad koster Kortene?“ „Det kan Herren selv bestemme!“ Jeg betalte hende rigeligt; men i Pungen havde jeg en dansk Femøre. Den gav jeg hende med en venlig Hilsen til hendes Far.

Vi sejlede saa til Helsingfors, og aldrig har min danske Skosaal traadt i en mere moderne By end Helsingfors. Redaktøren af „Hovedstadsbladet“ tog imod mig og førte mig til et nybygget „Sailor-home (Sømandshjem), der endnu ikke var taget i offentlig Brug. Flere Gange var Redaktøren med mig paa Rundture i Byen, og en Lørdag spurgte han mig, om jeg havde været i finsk Bad. Nej, det havde jeg ikke. „Saa skal vi i Bad“, sagde han.

Og vi kom i Bad — et rigtigt finsk Bad. Vi kom ind i et Rum, hvor der blev slaaet Vand paa en Jernovn, saa hele Rummet var fyldt med Damp. I den ene Side var der Trapper, og des højere vi kom i Vejret, jo varmere blev det. Ved Indgangen var vi bleven forsynet med Birkeris, og nu sad vi der øverst oppe og piskede hinanden, saa vi tilsidst var røde som kogte Krebs.

Vi kom derefter ind i det næste Rum, hvor jeg blev lagt paa en Briks, og saa tog Konen — der var altid kvindelig Betjening i de finske Badstuer — en Spand Vand og slyngede hen over mig, saadan som Matroser spuler Dæk. Og nok en Spand Vand, og saa gned og masserede hun mig over hele Kroppen, om det saa var mellem Tærne, var hun. Og saa igen en Spand koldt Vand.

Nu gik det ind i et tredie Rum; her blev jeg svøbt ind i et stort Lagen, og saa begyndte hun at banke mig over hele Kroppen. Hænderne stillede hun paa Højkant, og jeg skal love for, at hun kunde bruge dem, men der gik en behagelig Varme gennem hele Legemet.

Saa gik det ind i det sidste Rum, her var Lænestole, og „her kan Herren ryge en Cigaret. Det koster en Mark, og Drikkepengene betales der henne“.

Jeg var naturligvis i den herlige Nikolajkirke, der ligger midt i Helsingfors og har de mange, mange Trappetrin op til Kirken, saa den næsten kommer til at beherske hele Byen. Jeg var i den daværende Rigsdagsbygning med den store Vestibule med de mange Piller. Bag een af disse stod Eugen Schauman, da Bobrikov kom ind, og her fra skød han. Han var Mesterskytte og ramte godt. Han kunde være flygtet ud paa een af de mange Øer i Skærgaarden, da ingen havde hørt det lille Klik fra Pistolen; men han rettede den nu mod sig selv og skød to Skud — eet havde været nok. I Museet i Borgaa har jeg set hans brune Jakke med de to Huller. Dette lille Klik hørtes Verden over og gav Anledning til, at man rundt omkring i Verden tog Bobrikovs Rædselsregimente op til Drøftelse, og der kom bedre Tilstande til Huse i Finland, og det var ikke saa sært, at man alle Vegne i Boghandlervinduerne saa Billeder af Frihedshelten. Jeg har staaet ved hans Grav paa Borgaa Kirkegaard. Den var altid pyntet med friske Blomster.

Et stærkt Indtryk gjorde den græsk-katolske Kirke paa mig. Et stort Rum uden Stole, kun med en Mængde Altre og Krucifikser. Fra Alteret læste Præsten latinske Bønner, og to Messedrenge svang Røgelseskarrene, saa Kirken blev fyldt med en underlig sød Lugt. Her kom Tjenestepigen, der var paa Indkøb, og her kom den fine Frue, hvis Vogn holdt uden for Kirken, ind for at stille Lys foran Krucifikset. Paa Foden af dette er en lille Glasplade, og saa kysser man paa denne Plade. Den fine Frue tog dog først sit Silkelommetørklæde og tørrede omhyggeligt Glaspladen, før hun satte sine rosenrøde Læber paa den.

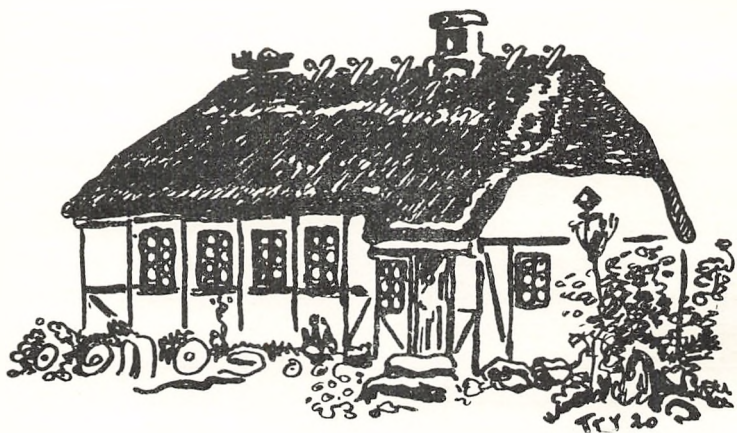
Det er almindeligt, at man sætter sig paa Knæ paa Gulvet og beder Bønner, og for hver Bøn prøver man at slaa Hovedet mod Fliserne. Der kom en tyk Kusk — alle Kuskene var saa tykke, syntes jeg — og det var helt underligt at se ham der sidde paa Knæ og prøve paa at slaa Hovedet mod Gulvet. Man syntes, han var ved at lave Gymnastik.

— Jeg var i 14 Dage i Finland og var paa Rundtur i Landet — ved Imatra, Europas største Vandfald, i Nystad, hvor Biskoppen forærede mig en Cigaretspids. Man røg Cigaretter i Finland, skal jeg love for. Det var kun gemene Matroser, der røg Pibe, og naar jeg fortalte, at jeg hjemme havde en lang Pibe, der naaede fra Mund til

Gulv, troede de, at det var en stor Løgn. Jeg var i Punkaharju, hvor Runeberg skrev Finlands Nationalsang: Vårt land, vårt land, vårt fosterland. „Verdens smukkeste Nationalsang, skreven paa Verdens smukkeste Sted“, som en Finne sagde.

Naar jeg var saa nær Rusland, skulde jeg naturligvis ogsaa der. En russisk Professor Romankof, der kunde tysk, skulde vise os omkring i St. Petersborg, som Landets Hovedstad den Gang hed. Men det er en anden Historie, som Kipling siger, fuld af Eventyr, men det maa vente til en anden Gang.

Frode Fogt.

Guldhornene

En lørdag aften i juli maaned 1639 gik en ung sønderjyds kniplepige ad kirkestien ind mod Møgel-Tønder. Hun var barfodet, og ud for landsbyen Gallehus stødte hun foden paa en haard genstand, der ragede op af jorden. Muligvis har egnens unge bondepiger brugt at gaa deres lørdagsaftentur den vej, for otte dage senere, lørdag den 27. juli, gaar hun der igen, nu i følge med to veninder. Og saa skete det mærkelige, at paa samme sted som sidst snublede hun igen. Men nu kunne det ogsaa være nok, tænkte Kirsten, og medens de to andre unge piger leende gik videre, bøjede hun sig ned, og med sine hænder gravede hun drillepinden frem af jorden. Det viste sig at være et horn.

Saadan skildrer historikeren funder af det ældste guldhorn. Men i digteren Øhlenschlägers version bliver det til:

„— — med svævende fjed	og paa elskov grubler —
en mø hendanser	hun snubler,
til marken afsted.	og stirrer og skuer
Violer hende kranser.	gyldne luer,
Hendes rosenkind brænder,	og rødmer og bæver
hun har lilliehænder.	og sitrende hæver
Let som en hind,	med undrende aand
med muntert sind	af sorten muld
hun svæver og smiler;	med snehvide haand
og som hun iler	det røde guld”.

Kirsten tog hornet med hen til en bæk, hvor hun vaskede og skyllede det. Hun kaldte paa de andre, for at de skulle se, hvad hun havde fundet; men de var saa kloge; de kunne straks se, at det var ikke andet end en messingtrompet, som tonerne var gaet af, og raadede hende til at smide skrammelet i grøften. Det ville Kirsten dog ikke; hun tog det med hjem, og for at undgaa de andres drillerier

gemte hun hornet under sin seng. Men næste gang, hun skulle til Tønder med kniplinger, opsøgte hun en bekendt, købmandsdatteren Maren Andersen, med hvem hun havde „bestandig handling“. Maren fik et lille afbrudt stykke med til undersøgelse hos en guldsmed, og han erklærede straks, at det var guld. Da Kirsten kom hjem med den besked, kan det nok være, der blev røre. Folk strømmede til for at finde mere. Men nej! De fandt kun „den muld, hvoraf de selv var taget“.

Da hornet var fundet i jorden, var det „Danefæ“, d. v. s. død mands gods, og tilhørte efter loven kongen. Det var dengang Kristian den Fjerde. For at være sikker paa, at hornet kom i de rette hænder, gik Kirsten selv med det til Ribe, hvor kongen netop var paa besøg. Kongen forærede hornet til sin ældste søn, der lod dets smalle ende lukke med en „skrufe“, saa kunne det straks bruges som drikkehorn — et særdeles nødvendigt inventar for den vinglade prins. Hornet forblev i kongehusets besiddelse i ca. 100 aar.

Da klang for anden gang det gamle guld i jorden ved Gallehus. Ved solnedgang askeonsdag, dagen før skærtorsdag, den 21. april 1734, gik en fattig husmand, Jerk Lassen, ud for at grave ler paa byens fællesjord. Han stak spaden i jorden faa skridt fra det gamle fundsted og var næppe kommen et spadestik ned, før der lød en klinger lyd af metal. Et øjeblik efter holdt han det andet guldhorn i sine hænder.

„Ved lune skov	Fugleskarer
øxnene trække	pludselig tier.
den tunge plov	Hellig tavshed
over sorten jord.	alt indvier.
Da standser ploven,	Da klinger i muld
og en gysen farer	det gamle guld“.
gennem skoven.	

Mindet om det første guldhorn var endnu lyslevende paa egnen, og at det var et guldhorn, Jerk havde fundet, har han næppe været i tvivl om. „I dag har jeg fortjent brændevin“, skal han have raabt, da han kom hjem i stuen til sin kone. Med greven paa Schackenborg som mellemmand blev hornet overgivet til kongen; det var nu Kristian den Sjette; dermed er bonden ude af sagaen. Faa uger efter blev Jerk syg og døde; maaske ikke uden forbindelse med, at han

mente at have fortjent mere brændevin, end godt var for hans helbred. Hornet blev senere anbragt på Kunstammeret, den tids nationalmuseum, hvor ogsaa det første horn var blevet henlagt.

De lærde ved ikke noget om, hvordan de to kostbare horn er kommen til at ligge paa det afsides beliggende Gallehus' mark. At de paa en eller anden maade er blevet brugt ved gudsdyrkelse, turde være givet. Blod af offerdyr er baaret ind i dem og stænket paa

„Der er serveret.“

gudernes billedstøtter; eller man har efter offerstækningen drukket af dem ved offermaaltidet i gudehovets langhus. Eller begge dele? Har en kristen høvding da villet nedbryde gudehovet for paa stedet at bygge en kristen kirke, og hovets præst er flygtet med de efterstræbte kostbarheder for at gemme dem til bedre tider? eller har han, forfulgt, kastet dem fra sig i sumpen? Da kristendommen kom fra syd, laa det nær for gudepræsten at flygte mod nord. At de skulle være henlagt paa et helligt sted som takoffer for en vunden sejr, ligger ogsaa inden for sandsynlighedens grænse. Om alt dette kan man kun gisne.

De to horn var bygget paa samme maade, et indre, fast, let krummet rør af sølvblandet guld, derom løse ringe, sammenfæstede og af meget fint guld. Alle ringene var prydede med en mængde fast-

loddede eller fastnittede figurer: mennesker, dyr og overnaturlige væsener. Man har forgæves søgt at tyde dem. Det første horn (87 cm) havde 7 løse ringe; det andet (55 cm), der havde 5 ringe, vejede mest og har altsaa i sin oprindelige skikkelse været langt det største — et prægtigt kunstværk. Dertil kom, at det paa sin øverste ring bar den nu saa bekendte runeindskrift:

ek hlewagastiR holtijaR horna tawido.

I oversættelse:

jeg Lægæst. Holtes søn (ell.: fra Holt) gjorde hornet.

Det er altsaa guldsmeden, der med de gamle nordiske runer har ristet sit navn i hornets ring. Med denne dygtige haandværkers navn begynder den nordiske litteratur — en jævn og smuk oprindelse. Af de 5 runeord, vort ældste danske sproglige mindesmærke, kan man forstaa, at hornene stammer fra omkr. aar 500 e. Kr. f.

Fundene var et vidnesbyrd om kunst og rigdom. Efter datidens værdimaaler repræsenterede deres metalværdi en mindre herregaard. Endnu større værdi havde de ved deres store skønhed, og som historisk minde var de uden sidestykke. Deres historiske værdi lader sig slet ikke omsætte i penge.

Kun i et par menneskealdre fik vi lov at beholde de to uerstattelige minder om fortiden. Netop i aar for 150 aar siden blev de stjålet fra Kunstkammeret. I foråret 1802 besøgte en usædvanlig flittig gæst, Niels Heidenreich, samlingen. Aften efter aften sad han der, dybt optaget af alt, hvad der fandtes, men — hvad dog ingen lagde mærke til — mest af nøglehullet i indgangsdøren. En aften saa han sit snit til at tage et voksaftryk af nøglerne, og natten til den 5. maj brød han ind og stjal guldhornene. Ti dage gik hen, inden tyveriet kom til offentlighedens kendskab — interessen hos de besøgende har aabenbart ikke været alt for brændende — og et helt aar gik hen, inden man kom paa sporet af tyven, der idømtes livsvarigt fængsel.

Hvor noget stort skal bygges op i aandens verden, gaar det undertiden ud over værktøjet. Var de to gamle guldhorn blevet liggende paa deres plads i Kunstkammeret, var de maaske sent kommet ind i folkets bevidsthed. Blot trist, at der skulle et saa uerstatteligt tab til, for at det kunne ske.

Nu fik tyveriet to heldige virkninger. 1. Der blev gjort skridt til en mere effektiv sikring af Kunstskammerets øvrige værdigenstande. 2. Tyveriet skabte en voksende interesse for vore oldtidsminder og for studiet af Danmarks oldtid. Først da guldhornene for stedse var borte, begyndte et grundigt videnskabeligt arbejde med udforskningen af deres oprindelse, betydning og historiske værdi.

Hvad de genfundne og igen forsvundne guldhorn kom til at betyde for dansk digtning er velkendt. I det aar, man ikke ved, hvor guldhornene er blevet af, inspireres den 23-aarige Adam Øhlenschläger til sit digt „Guldhornene“, der ikke blot blev Øhlenschlägers gennembrudsdigt, men ogsaa blev som en straalende indgangsportal til det store, betydningsfulde afsnit i dansk aandsliv, vi kalder den ældre romantik.

I sit digt, hvoraf de citerede linier er taget, tolker Øhlenschläger hornene som gudernes gave til eftertiden, for at denne kan lære at betragte de ældste tider „med andagtsfuld ære“ og i glimtet fra svundne dage at „ane det høje i naturens øje“. Men eftertiden forstod ikke at værdsætte gaven, og digteren anklager sin samtid for mangel paa pietetsfølelse og manglende sans for folkets fortid; jordbundne og gridske ser man kun guldhornenes materielle værdi, ikke deres mystiske helligdom. Men forstaar slægterne ikke bedre at skønne paa gudernes gave, er stunden kommen, da de atter skal miste den:

„Hvad de gav, de tog tilbage,
evig bortsvandt helligdommen“.

Med fuld ret regnes „Guldhornene“ for et af de skønneste udtryk for dansk sprog og digtekunst, et klenodie, ingen tyv kan stjæle fra os, medmindre det lykkes ham at rane vort modersmaal med det samme.

C. H. Daugbjerg.

Eksemplets Magt

Digteren Jeppe Aakjær har engang sagt: „Af levende Mænds døde Tale lærte jeg intet, af døde Mænds levende Tale lærte jeg alt.“

I sin Bestræbelse for at forme et virkelig fyndigt Paradoks har han faaet sagt en hel Del mere, end han egentlig har ment, og Udtalelsen er kun interessant som et Vidnesbyrd om, at Digtene og lærde Mænd kan have en lidenskabelig og næsten blind Kærlighed til Bøger.

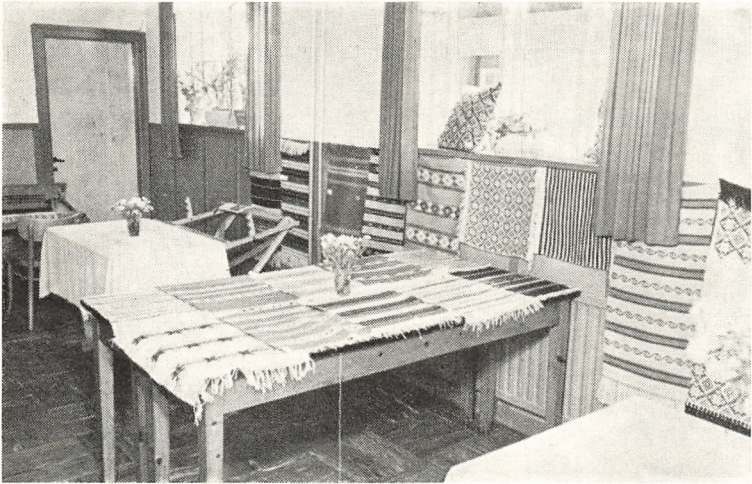
Om man kan lære bedst eller lære mest af mundtlig Undervisning eller af Bøger, afhænger dels af den kundskabssøgendes personlige Forudsætninger, dels af selve Kundskabsstoffets Art, og Aakjær maa vel ganske have glemt, at den Forskole, vi skal igennem, før vi ret kan læse og forstaa en Bog, ingenlunde er det mindst vigtige i vor Opdragelse.

Det er øjensynlig en falsk Paastand, at man kan lære *alt* af Bøger. Der skal i hvert Tilfælde gaa en nogenlunde grundig mundtlig Undervisning forud, og desuden kræves endnu en vigtig Forudsætning, som de fleste overser.

Man tror vel oftest, at Skoleundervisning og Bøger er, om ikke alt, saa dog det væsentligste i vor Opdragelse og Oplæring; men ogsaa denne Tro er falsk.

Erfaring viser, at Børn og unge Mennesker lærer en hel Del, baade godt og ondt, uden nogen som helst Undervisning blot ved uvilkaarligt at efterligne andre. De fleste Børn lærer paa denne Maade at tale, og enkelte kan endogsaa drive det saa vidt i Iagttagelse og Efterligning, at de lærer sig selv Tal og Bogstaver, uden at deres Omgivelser skønner, hvorledes det egentlig gaar til. Det er andres Eksempel, der her skaber det første Grundlag for Opdragelsen, og Lysten til at efterligne andre er ogsaa den vigtigste Drivkraft i den Udvikling, som følger efter.

Lige fra Vugge til Grav beherskes Menneskene af Eksemplets Magt — primitive og uoplyste Mennesker næsten totalt, de oplyste og selvstændigt tænkende noget mindre, og særlig villiestærke Personer kan i deres modne Alder ofte „gaa mod Strømmen“; men ingen kan helt sætte sig ud over sine Omgivelsers almindelige Livsvaner, Omgangsskikke og moralske Traditioner. „Man skal tude med

Fra håndarbejdsudstillingen.

de Ulve, man er iblandt. Man skal Skik følge eller Land fly. Den, der lever som de fleste, ham laster de færreste“. — Der er ingen Ende paa den Slags verdenskloge Leveregele i vore Ordsprog. De prædiker alle den Visdom, at vi skal rette os efter andre Godtfolks Eksempel og ikke efter Præstens Prædiken.

Denne Anvisning er inderlig overflødig, for Efterlignelsestrangen er os alle i Kødets baaret og virker med en Naturløvs Stryke. Selv de, der ivrigst vil protestere mod den Teori, at Mennesket er i Slægt med Aberne, lader sig villigt dressere af Selskabsskikke og især af Klædedragsmoder. Over for Skik og Brug og alt det, der hører sig til i „pænt“ Selskab, er vi alle Slaver og Kujoner og har i denne Henseende ikke skellig Grund til at ophøje os over vore formodede Slægtninge blandt de firehændede.

En anden Side af vor Natur er den, at vi gerne vil tækkes vore

Omgivelser og derfor maa rette vor Opførsel efter deres Ønske. Lige saa stærkt virker den unges Higen efter at udmærke sig blandt jævnaldrende, hvorved de fleste lader sig forlede til at gøre Tossestreger, mange endogsaa til at lyve og prale. De Mennesker, vi omgaas til daglig, ønsker selvfølgelig, at vi skal være opmærksomme og lærvillige Deltagere i deres sædvanlige Sysler, Arbejder og Fornøjelser, og derfor drives og lokkes vi stadig til at efterligne dem i Væsen og Opførsel. Selv om vor Forstand og Følelse undertiden tilhvisker os, at det var bedre for os at søge andet Selskab, er det sjældent saa let at løbe bort fra de hjemlige Forhold eller den tilvante Kreds. Man maa blive og bøje sig ind under Eksemplets Magt, hvad enten det er ondt eller godt.

I Skolen og paa Værkstedet lærer vi for en væsentlig Del vore Kundskaber og Færdigheder ved at efterligne Kammerater og Læremestre. Jo dygtigere disse er, jo mere tillukkende er det at forsøge at gøre dem Kunsten efter, og i de fleste Tilfælde lærer vi mere ved at iagttage deres Arbejdsmaade end ved at høre paa deres Forklaringer. Det er vel tvivlsomt, om et Barn kunde lære at skrive efter en teoretisk Anvisning og en trykt Forskrift, hvis det aldrig havde set andre holde en Pen i Haanden, og det er lige saa usandsynligt, at man inden for rimelig Tid kan lære at blive en dygtig Snedker eller Smed ved at øve sig efter faglige Teorier uden nogen Sinde at have set, hvordan Arbejdet udføres i Praksis.

I boglig Lærdom kan vi vel gøre Fremgang paa egen Haand, naar vi først har faaet nogen Undervisning i Begyndelsesgrundene. Hvis vi kan skrive Tal og har lært den lille Tabel, er der i og for sig intet til Hinder for, at vi kan lære al Slags Regning og Matematik ved Selvstudium; men de fleste vil komme til kort over for den Vanskelighed, der ligger i at udnytte Tiden rigtigt og vænne sig til den rette Arbejdsmaade. Denne Vanskelighed er hovedsagelig af moralsk Art. Det kræver en langvarig og ihærdig Villiesanspændelse at naa til Lærdom og Dygtighed. Man maa ikke tro, at medfødte Evner eller Genialitet kan klare Sagen. Hvad man kalder Geni, er i væsentlig Grad Flid, og Flid forudsætter en Evne til at tage sig sammen, til Selvbeherskelse og Selvfornægtelse — altsaa hvad man kalder moralsk Karakter.

Begrebet Moral kender vi fra Katekismen og de gamles Forma-

ninger, fra mundtlige og trykte Prædikener og utallige andre teoretiske Anvisninger til at føre et fromt og dydigt Liv; men bortset fra, om den Slags Forskrifter er vise eller enfoldige, tør vi vel sige, at de gør grumme ringe Nytte i Praxis.

Vi har allerede foran talt om, hvorledes Folk tager mere Hensyn til „Skik og Brug“ end til Præstens Prædiken, hvorledes alle er Slaver af Selskabsskik og Mode, og hvorledes selv ældre og fornuftige Mennesker maa gaa paa Akkord med deres Samvittighed og tude med i Ulvenes Kor. De bekender sig alle til kloge og retsindige Teorier; men i Praxis maa de følge andres Eksempel og drive med Strømmen som Kvæg i Flok. Kun enkelte modige Idealister tør gaa deres egne Veje, og det er deres Eksempel, vi maa takke for, at ikke hele Menneskeslægten farer vild.

For disse enkelte store Personligheder har vel teoretiske Overvejelser været afgørende for deres moralske Bestemmelser; men naar Flertallet af de ældre ganske beherskes af Eksemplets Magt, er det let forstaaeligt, at Børnene og de unge næsten ufravigeligt maa følge deres medfødte Efterlignelsestrang og rette sig efter de Eksempler, de har Lejlighed til at iagttage, hvad enten de har stiftet Bekendtskab med dem i deres Omgangskreds eller kan forestille sig dem efter andres mundtlige Fortællinger eller Skildringer i Bøger.

Forholdet er altsaa det, at man retter sig frivilligt og uvilkaarligt efter det levende Eksempel, mens man kun ved streng Selvtugt eller af Frygt for Straf lærer at bøje sig for moralske Lovbud og teoretiske Formaninger. Men der er endnu en vigtig Forskel.

Katekismens Bud kan deles i to Rubrikker. Over den ene staar: „Du skal“, over den anden: „Du skal ikke“, og den sidste synes ganske at dominere over den første. Men „Du skal“ er et positivt Bud, „Du skal ikke“ er negativt. Der kommer ikke noget som helst ud af det at lade være, at gøre ingenting.

Overfører vi nu dette paa de levende Eksempler, forstaar vi straks, at vi har ikke Respekt for en Mand, blot fordi han „ikke har gjort noget“. Ham kan vi intet lære af, hans Eksempel er værdiløst. Derimod kan vi lære af en Mand, der viser os et positivt Eksempel og udretter noget godt, selv om hans Gerning er ufuldkommen, og han undertiden begaar en Fejl.

I Praxis er de fleste af vore Handlinger mere undergivet Vanen

end Moralen og er i og for sig hverken onde eller gode. Men selv de Handlinger, vi efter bedste Overbevisning regner for moralske gode Gerninger, kan i visse Henseender have onde Virkninger. Vi kan aldrig være sikre paa, om vi ikke skader Per, naar vi hjælper Povel, eller om vi maaske hellere skulde have hjulpet en tredie, og ofte er det en snæversynet Tro eller Partiparole, der bestemmer, om det er rigtigt at gøre dette eller hint.

Saaledes gaar det til, at Moralforskrifter og Lovparagraffer i Praksis kan vise sig at være ufuldstændige og urimelige. At vi skal udrette noget positivt godt efter Katekismens Forskrifter, er lige saa urimeligt som at forlange, at en Dreng skal skære Glas eller svejse Jern efter en trykt Vejledning. Der gaar for meget i Brokkassen, inden man faar udrettet noget paa den Maade.

Det skulde Præster, Lærere og Husbonder betænke, naar de klager over, at Ungdommen hverken vil rette sig efter de ældres Formaninger eller efter deres formentlig gode Eksempel. Naturligvis har de selv overholdt de fleste af de negative „Du skal ikke“-Bud; men de glemmer at vise de unge, hvorledes man i Praksis gør positive gode Gerninger, og det er netop saadanne levende Forbilleder, Ungdommen ikke kan undvære.

Vi har vel lært vore unge den kristne Tro, siger de gamle. Men der er alt for mange Slags Tro blandt Folk og for faa lysende Eksempler til Efterfølgelse. Man tror saa meget, men tror dog ikke for Alvor paa moralske Idealer, og langt mindre efterlever man dem i Praksis.

Er det da saaledes, at hverken unge eller ældre vil tro paa Idealer, spørger man, for i saa Fald er Talen om de gode Eksempler jo omsonst.

Nej, alle Mennesker har sikkert baade Villie og Evne til at stræbe fremad og opad; men det er derimod meget usikkert, om vi formaar at skelne mellem ægte og falske Værdier. Mange unge er vel i god Tro, naar de vælger en Praler eller en oppyntet Nar til Forbillede; men hvad skulde de vel ellers gøre, naar man ikke har vist dem noget bedre.

Det er lærerigt at se, hvorledes den katolske Kirke i Middelalderen vandt sit Verdensherredømme paa ensidig Dyrkelse og Forherligelse af Helgener og Martyrer. Igennem Aarhundreder troede alle

fuldt og fast paa de rørende Fortællinger om Helgeners gode Gerninger og deres selvfornægtende Vandring gennem Lidelse og Død til Saligheden hisset. Hele Kristenheden blev opdraget ved deres Eksempel.

Men Resultatet blev til sidst forspildt derved, at Helgenhistorierne blev overdrevne, opstyltede og forfalskede. Det var ikke virkelige, levende Eksempler, men døde Glasmalerier, man havde holdt de troende for Øje. Opdigtede Eksempler kan vel fryde Menneskers Sind — det kender vi ogsaa fra Eventyr og Romaner — men skal de tjene Ungdommen til Efterfølgelse, fremmer de kun Unatur og Hykleri.

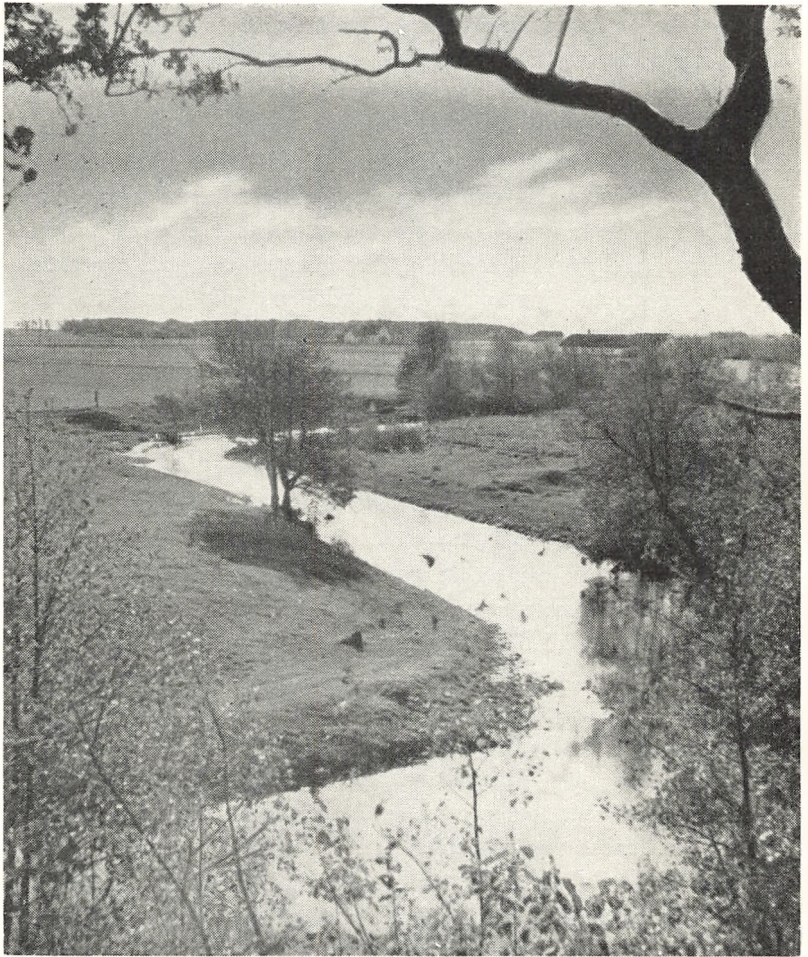
I det 18. Aarhundrede forsøgte Oplysningsvenner at hente smukke Eksempler fra Fædrelandets Historie. Saaledes skrev Ove Malling (1777) sin berømte Bog om „Store og gode Handlinger“, der efterhaanden er bleven trykt i 6 store Oplag, sidste Gang 1885. Den indeholder en broget Mængde af Fortællinger om gode og ædle Mennesker, der har gavnet Folk og Fædreland ved deres Virke og saaledes kan tjene som Eksempel til Efterfølgelse. De mange Oplag vidner om, at Bogen er bleven meget læst og sikkert har haft stor Betydning for Ungdommens Opdragelse; men dens Skildringer virker nu som falmede Billeder fra en fjern Fortid — næsten som Helgenbilleder i vore gamle Kirker. Der kunde vel skrives en lignende Bog, som faldt bedre i vor Tids Smag, og et saadant Arbejde vilde utvivlsomt være til Nytte.

De historiske Skildringer af Fortidens store Mennesker kan vel ikke komme os direkte til gode som Eksempler til Efterfølgelse — det vilde kun føre til Skaberi, om unge Mennesker i vor Tid vilde efterligne Personer, der har levet i en gammeldags Kulturkreds. Men den historiske Kundskab kommer os indirekte til Nytte derved, at den kan aabne vort Syn og skærpe vor Sans for at finde og vurdere de levende Eksempler paa godt og ondt i vor egen Samtid og i vor egen Omgangskreds, og saaledes fører den os til Maalet, selv om det tilsyneladende er ad en Omvej.

Jeppe Aakjærs Tale om at lære af døde Vismænd kan ved denne Fortolkning komme til sin Ret. Han har lært af de døde at forstaa de levende, idet de afdøde Stormænds Eksempel gav ham den Maalestok, hvorefter hans Samtid kunde vurderes.

Saaledes maa vi alle bedømme vor Tids Forhold og Mennesker ud fra vort Kendskab til Fortidens Oplevelser og Erfaringer. Al Ære for de store afdøde; men vi ønsker først og sidst at træffe levende gode Mennesker paa vor Vej.

P. Christensen.

Gerå ved Aså

Dansk landboudom og dens fremtidsudsigter

Der har i den sidste halve snes år ofte lydt den udtalelse: „Det er godt at være landmand!“, en kendsgerning, der vist heller ikke kan bestrides, og man burde vel derudfra have lov til at slutte, at den landboudom, der valgte landmandsgerningen, også har lette kår i dag fremfor dem, der valgte andet arbejde. Dette synes imidlertid ikke at være tilfældet og særlig ikke for de mindre bemidlede. Mulighederne for at få foden under eget bord er for mange så uoverkommelige, at de opgiver på forhånd og går ind i andre erhverv. En for nylig offentliggjort statistik viser derfor også, at antallet af medhjælpere i landbruget er dalet med 24 pct. eller ca. 105,000 siden den anden verdenskrigs udbrud, og dette til trods for, at landbruget har haft en god afkastningsevne i disse år.

En sådan udvikling kan i et landbrugsland som Danmark ikke være sund, og man kan med nogen ængstelse spørge: „Hvad er årsagerne, og skal mon denne udvikling fortsætte?“

For ti år siden kom jeg her i årsskriftet ind på det samme emne og kunne da konstatere, at når det var vanskeligt for unge at få egen bedrift, skyldtes det udelukkende, at ejendomspriserne var stærkt stigende, og den før krigen selvtjente startkapital for lille, samt at pengenes købekraft var stærkt forringet på grund af de store beløb, tyskerne havde pumpet ud i omløb. Forhold, man håbede hurtigt ville bedre sig efter krigens afslutning, bl. a. fordi man mente, at de stærkt stigende lønninger også ville stabilisere ungdommens opsparingsmuligheder.

Muligheden for at få egen bedrift har dog efter den halve snes år ikke ændret sig til det bedre for den uformuende ungdom. Det er i virkeligheden vanskeligere at købe ejendom i dag end nogensinde;

den selvjente kapital står ikke i forhold til ejendomsprisen, der særlig efter devalueringen af vor krone gik stærkt i vejret, og kun de unge, der kommer i betragtning ved oprettelse af statshusmandsbrug, får muligheder for at erhverve sig jord til rimelig pris.

Det har derfor undret mig meget, at en kendt højskoleforstander i dette efterår gennem sine foredrag har hævdet, at krav om jord til oprettelse af statshusmandsbrug bør forstumme, og den megen tale om oprettelse af statshusmandsbrug er forældet, da disse brug ikke har mulighed for at udnytte de større og mere moderne maskiner, og som følge deraf vil de heller ikke kunne følge med i driftsintensitet. En forøgelse af brugenes antal vil heller ikke være heldigt, da en aftagende medhjælperstab vil have til følge, at i løbet af et kortere åremål vil der ikke være unge landmænd nok til at overtage de bestående brug.

At oprettelse af statshusmandsbrug er forældet, må afgjort være forkert, når den herskende driftsform er at producere forædlede husdyrprodukter gennem fodring med hjemmeavlet grovfoder. Her vil nemlig en aldrig så udviklet teknik kunne slå den ejer ud, der selv passer sin besætning, og at der om nogle år ikke er ungdom nok til at overtage de bestående brug, er der heller intet, der i øjeblikket tyder på. Efterspørgslen efter jord er stadig større end udbudet, og endelig er der en væsentlig ting, som førnævnte forstander i høj grad overser, og det er, at mulighederne for de unge landmænd til at erhverve sig egen bedrift er små, den kapital, de unge selv skal skyde til, er blevet uoverkommelig at skaffe, fordi det beløb, der er investeret særlig i redskaber og bygninger, er indtil firedoblet, og at det er startkapitalen, der er for lille, kan man hurtigt overbevise sig om ved at konstatere, at langt de fleste gårdmandsbørn må begynde med et husmandsbrug og gør det langt oftere end tidligere. Nej, vil man standse udstykningen og kun tænke på at intensivere og maskinisere de bestående brug, da vil forholdet hurtigt blive, at de almindelige gårdbrug fra 30 til 80 tønder land, der forhen kunne erhverves for en udbetaling af 10 til 40 tusinde kroner, vil ikke kunne købes for en mindre udbetaling end det firedobbelte beløb. Det vil igen sige, at kun en meget ringe del af vore unge på landet vil kunne erhverve sig egen bedrift, og da tror jeg, at vi hurtigt vil få at se, at der mangler købere til disse gårde, for enhver

ung landmand, der skal klare sig ved egen opsparing, vil forlængst have meldt pas og søgt ind i andet erhverv, for det, der skal holde medhjælperne ved landbruget, er dog først og fremmest, at der senere er mulighed for selv at få jord. Vejen må derfor stadig holdes åben over husmandsbrugene, og der vil da også altid blive købere til de større gårde. Når dertil kommer værdien ved at ophjælpe så stor en selvejende stand som muligt på landet i stedet for få store gårde — stærkt mekaniserede og med få medhjælpere — og en stadig bred strøm af unge ind til byerne, da kan den „forældede“ tale om udstykning ikke være rigtig, selv om man må indrømme, at der kan indføres mere teknik på de større marker.

Mekaniseringen, der de sidste hundrede år har haft revolutionerende inflydelse på fabrikkerne med stærkt forøget produktion, har haft nedlæggelse af mange små, selvstændige virksomheder til følge. Denne udvikling kan vi, med den interesse, der er i øjeblikket for mekanisering, også komme til at opleve på landet. Lad os da råbe: „Vagt i gevær!“ Lad os nok gøre brug af tekniske hjælpemidler, men gradvis og tilpasset også til de små brug, så at vi kan bevare og stadig fremme denne driftsform i vort forholdsvis lille og udprægede landbrugsland; det vil give os den frieste, dygtigste og mest ensartede landbostand.

Og til I unge, der synes, at tiden trækker ud, uden at vanskelighederne formindskes, vil jeg sige: „Byg ikke luftkasteller, men vær nøgterne og udholdende og vær med, når det gælder en jævn og sund udvikling“. Det står dog til jer, om Hostrups ord stadig skal have gyldighed:

„Hører det, I ungersvende!
nu sig åbner vej,
bedre tid står op af denne,
hvis I svigter ej.
Hører det, I danske piger!
eders sag det er,
uden eder dagen viger,
vokser kun med jer.“

L. Sletting Christensen.

Lys over Vejen

Der har aldrig i Verden brændt saa mange og saa gode Lys som nu. Det er ikke blot Storbyen, der ligger som et Lyshav i Neontidens Landskab. Ogsaa ud over det aabne Land markerer et Væld af Lys de tusind Hjem Synskredsen rundt. Og dog taler man om en Verden i Mørke. En Verden, hvor Lyset og Varmen i Menneskets Sind er forkullet i samme Grad, som Lysene udenfor er vokset i Styrke.

For den, der har set Gammelmor sidde ved Tællelyset og læse den gamle Huspostille, kan der ikke være Tvivl om, at Lyset i hendes Sind brændte med Klarhed og Varme og lyste over Vejen længe efter, den sidste Tællepraas var brændt ned.

Men Graven er forlængst tildækket over Gammelmor og hendes Huspostille. Og med dem i Graven gik en Verden, hvor den isolerede Gaard var hele Livet, hvor Fars og Mors enfoldige Tro lyste Fred over Børnenes Opvækst, og selvom Lysene Synskredsen rundt kun dunkelt skimtedes fra smaa, matte Ruder, saa blev Verden dog lys og vid, naar man ved Hjemmets Arne læste den gamle Bog og fortalte de gamle Sagn og Eventyr.

Men da Specialiseringen sprængte den fælles Arne og nye Hjem rejstes — i Byen — paa Overdrevet — i Canada — da tændte man den nye Ild med en Glød fra Hjemmets Arne.

Ligesom Israels Børn, da de drog ind i Kanaans Land, førte Pagtens Ark — det bedste fra den gamle Tid — med sig, saaledes prøvede ogsaa vor Slægt at leve stærkt og intenst med i hele den nye Tid og dog bevare den Ild, der lyste og varmede fra Hjemmets Arne.

Men en Nat, da hele Byen var illumineret, da Himmel og Jord stod i et Væld af Lysreklamer og Festfyrværkeri, da maatte ogsaa han, der skulde vogte Hjemmets Lys og Ild, ud at se derpaa. Men da de sidste Raketter var brændt af og et mægtigt Kanonslag meldte,

det hele var slut, da var Tiden løbet fra ham. Ilden fra Hjemmets Arne var brændt ud.

I gamle dage ofrede vore Forfædre en Del af Markens Afgrøde og af Staldens Dyr til Guderne. Det var ofte dyrt for den enkelte at skulle ofre et helt Dyr, og man kom efterhaanden ind paa at foranstalte store Fællesblot, hvor mange i Fællesskab ofrede et Dyr. Det

6 eller 66.

var meget lettere og meget mere festligt. Efter et saadant Fællesblot vendte man tilbage til sin Gerning, glade og forvisset om, at Guden vilde velsigne Markens Afgrøde.

Da Ilden fra Hjemmets Arne var brændt ud, gik man ikke til Barndomshjemmet efter en ny Glød, men tændte et stort Fællesbaal, som skulde give Lys og Varme til hele Slægten. Man kom ikke selv til dette Fællesbaal; men man sendte sine store Piger og Dreng, at de kunde hente en Glød, saa Hjemmets Arne igen kunde lyse og varme.

Og det ene Baal blev til mange, og Gløden fra disse Baal førtes ud til hvert Sogn i vort Land. I de lange, mørke Aftener, naar det spøjte i Storstuen, lød igen de gamle Klange ved Hjemmets Arne. Ikke som ordret Opremsning af den gamle Huspostille, men som

Fortælling om Slægtens Fald og Slægtens Sejr, om Danmarks Frelse i Nødens Tid, og om ham, den gamle, der endnu lever og som bragte Frelsen, da mest det kneb. I Baalets Lysskær fødtes en ny Tid, det frelste en Slægt, et Folk; men hvis ingen mere vil hente Gløder ved Baalets Ild, vil han, som vogter Baalet, lade Baalet brænde ud.

Der brænder saa mange Lys i og om vore Hjem. Men mon Ilden fra det gamle Baal har brændt sig saa stærkt ind i vore Børns Sind, saa de kan indsuge i sig hele den nye Tid og dog bevare og bære med sig Gløden fra det gamle Baal, Lyset der skinner i Verdens Mørke, Lyset der suger Næring fra det bedste i Fædrenes Arv.

Man startede en Aftenhøjskole, et lille Baal i Sognets Forsamlingshus. Men man glemte at tænde med en Glød fra Fællesbaalet, og det blev kun til et Komsammen af halvgamle, der famlende forsøgte at puste Liv i de ulmende Gløder. Det blev en Livsbekræftelse for de gamle og en Skuffelse for de unge. Og dog er den Slægt lykkelig, som har noget at søge, imod den, som aldrig har ejet noget, som er en Søgen værd.

Højskolens Elevskrift er en lille Glød fra det store Fællesbaal. Og idet jeg sender min Hilsen til Skolens Venner ønsker jeg, at denne Glød maa fænge og vokse sig stor og lys som vore Minder og anspore os til at give vore Børn Del i de Værdier, der betinger, at de gamle Klange fortsat maa lyde ved Hjemmets Arne.

Jakob Risager, Tversted.

Hilsen fra Canada

Jeg har nu været i Canada i 1½ år og befinder mig godt. Sproget er jeg kommet så nogenlunde efter, og det gør straks, at jeg ser lidt lysere på tilværelsen. En bil har jeg også fået anskaffet mig, for den er helt uundværlig herovre på de store strækninger. Det er en Pontiac 1950, den var lidt dyr, men vil man være godt kørende, må man jo betale for det.

I sommer har jeg arbejdet på en olieledning; det var ikke så interessant; men jeg tjente godt med penge, og dem har jeg god brug for. På 3½ måned tjente jeg 1350 dollars, og herfra var indkomstskatten, som var 20—30 dollars om ugen, trukket, så det er ikke alene i Danmark, man betaler meget i skat.

Til næste år tænker jeg på at tage til Alberta og prøve lykken der; dog er det endnu i det uviste, da det afhænger af, hvordan arbejdsmarkedet ligger i Ontario til den tid. Vintertiden er arbejdsløshedens tid, og der er flere tusinde, som ikke har noget arbejde hele vinteren.

Farmerne herovre har haft en god høst i år. Majsen har slået alle rekorder, så det har knebet med plads i siloerne.

Hermed sendes de bedste hilsener til skolen og kammeraterne 1942—43.

Otto Ottesen,

c/o Poul Texel, Thorndale, Ontario, Canada.

Indtryk derude fra

Rejsen til Canada gik med det store polske skib „Batory“. Her var en overdådighed af lys, mad og varme, gode kahytter, spisesalon og stor rygesalon med bar, svømmebassin med forskellige motionsapparater o. s. v. Aftenerne skiftede med dans og biograf.

Vi sejler på turen ind til Southampton og oplevede et hav af lys fra begge sider af indløbet og fra de mange skibe og både, vi passede, og i havnen lå det store skib, „Queen Elizabeth“, der er fire gange så stort som „Batory“.

Men ikke blot skibe er store, naturen er det også; det fik vi at mærke, da vi sejlede ud på Atlanterhavet. I syv samfulde dage blæste en storm mod os, så skibets hastighed gik næsten ned til det halve. Denne storm forsinkede os et døgn. Vi løb ind til New York, og derfra gik rejsen pr. jernbane til Edmonton over Buffalo, der er grænsestation. Rejsen varede i $3\frac{1}{2}$ døgn med 10 timers ophold i Toronto.

Jeg rejste til en norsk familie, som jeg gennem Canadian National Railways havde fået plads hos og var garanteret arbejde et år. Gården lå ca. 16 km fra byen, og farmeren hentede mig.

Det var en kold, mørk aften den 21. februar mellem kl. 6 og 7. Det frøs så hårdt, at fødderne føltes som gennemfrosne, og sne lå der overalt. Det gjorde godt at komme ind i en varm stue, få lidt god mad og en hyggelig passiar med de norsktalende værtsfolk. Jeg fik anvist et pænt og varmt værelse, og de første 14 dage bestilte jeg ikke stort andet end læse norske bøger eller bile med farmeren til byen eller til auktion.

Jeg havde to køer at malke to gange om dagen, tillige havde vi otte stykker ungvæg hjemme på stalden samt 2 heste. Hestene skulle fodres og vandes een gang om dagen — kun een gang. — Køerne og kalvene derimod flere gange. Ude i skoven gik 12 køer, der kom hjem til vand een gang om dagen. De gik ude både vinter

og sommer, og tre gange om ugen blev der kørt et læs halm ud til dem.

Der findes jo også gårde i Canada med stort kvæghold. Den største, jeg har set, havde ca. 200 køer, der gik ude hele vinteren,

„Glade jul, dejlige jul.“

og langt vestpå ude mod bjergene ligger de store ranchs, hvor de har langt større kvægbesætninger.

Men i Daysland og Dickson er det væsentlig „småbrug“ paa omkring 200—500 tdr. land, hvor der malkes en ko eller to, og resten af køerne går i skoven vinteren igennem og kælver i april. De malkes af kalvene.

Nogle steder er der også svinehold. Også de går ude sommer og vinter, æder formalet korn og drikker af det hul i en isblok, der efterhånden dannes af det vand, der er bleven tilovers. På grund af den strenge frost er det nødvendigt at opvarme drikkevandet til dyrene, og det går for sig på den måde, at man fyrer i en kakkelovn,

der står midt i vandtruget. Men hælder man vand over i et koldt kar, fryser det omgående.

Ja, det er en form for pasning af dyr, som man ikke så let vænner sig til.

Jordens tilberedning foregår også på en helt anden måde end herhjemme. Vi begyndte den 1. maj, men først måtte vi afbrænde år-gammelt græs og kom så i gang med forårsarbejdet. Først kultive-rede vi al jorden, og den 10. maj begyndte vi at så.

Såmaskinen var lille, gammel og meget slidt — næppe brugelig herhjemme. Der blev sået 65—70 pund hvede pr. td. land. Jorden var tør som aske på dette tidspunkt. Sidst blev byggen sået; men den blev pløjet ned med traktorplow, og den 7. juni var vi færdige. På en stor farm i nærheden var man ikke færdige med såningen inden sidst i juli måned.

Der sås alt for sent og høstes alt for tidligt, idet der faktisk høstes, mens kornet endnu er grønt; men det er vejret, der gør det. Tørvejr kan man nemlig højst regne med fra maj til sidst i september; så kan der komme både frost og sne.

Hvor der tærskes med mejetærsker, er det derfor ofte vanskeligt at få kornet tilstrækkeligt modent, inden vinteren sætter ind. Det betyder dog ikke, at avlen er ødelagt. Fryser det tilstrækkelig hårdt, og kornet ikke er slået ned, kan det udmærket lade sig gøre at meje-tærske i sne.

På de mindre farme høster man med selvbinder, sætter kornet sammen som herhjemme og tærsker det, efter at det har stået i ca. 3 uger. Man kører så tærskemaskinen ud på marken. Her har man et lille træhus, der er beregnet til kornet, og så begynder man. Vi kørte f. eks. med seks spand heste, så vi hele tiden holdt 2 læs ved maskinen og læssede af fra begge sider. Negene kastes på et lavt bord, hvorfra de går gennem roterende knive og videre ind i maskinen. Halm og avner blæses ud i store dynger, og det aftærskede korn løber ind i huset, hvor man på et tælleapparat kan aflæse, hvor meget korn, der er tærsket.

Arbejdet på en farm er således væsentlig såning og høst, og hvor man slet ingen kvægbestand har, rejser man ind til byen om vinte-ren, hvor man kan bo 7—8 måneder, uden at farmen forsømmes.

Jeg blev i min første plads næsten et år, så havde jeg tjent 250 \$

og købte en bil og sagde sidst i januar farvel til mine værtsfolk og tog mod syd for at komme til et lidt varmere klima. Jeg kom på en mælkefarm i Calgary med 80 \$ pr. måned i løn. Senere kom jeg til en gartner, og vi kørte fra hus til hus og ordnede haver. Vi havde dansk kirke og „den danske club“, og her mødte jeg mange danskere — og her kunne vi købe dansk mad.

Canadas bjerge havde jeg længe ønsket at se, og en dag kørte jeg efter „Black Diamond“. Jeg kom dog først ind i et oliedistrikt. Et skilt på vejen fortalte, at en enkelt boring havde givet 1 million tønder a 200 l.

En anden dag så jeg tre mægtige kraftstationer, og en fjerde var under bygning. Det var „Row River“-floden, der drev kraftstationerne. Der var store kullagre, og kullagene ligger højere end brunkullene ved Søby; der var store hvedemarker og kornsamlingspladser, og jeg så kilometerlange jernbanevogne fyldt med kvæg, korn, olie, tømmer og kul.

Og så kom jeg ud i bjergene, og da følte jeg mig langt fra Danmark. Bergenes store natur og rolige holdning bringer os i nærheden af skaberen, gør os så forsvindende små, men dog en lillebitte del af det helt store. Hverdagen er fuldstændig glemt, man lever i nuet; man har nået sine ønskers mål: at stå de store naturguddomme ganske nær, og et øjeblik betages man helt.

Venlig hilsen!

Hillerslev st., 20. oktober 1952.

Jens Jensby Pedersen,
elev 1937-38 og 1941-42.

Lektor Ingemann Ottosen

Bladene bragte i Oktober Maaned Meddelelse om, at den 80-aarige Lektor Ingemann Ottosen var død. Lektor Ottosen var i sin Ungdom Elev paa Try Højskole, og ved Jordefærden udtalte Præsten, at Ottosens Liv var bleven præget af hans Ophold paa en nordjysk Højskole, og at han Gang paa Gang vendte tilbage til sit Højskoleophold.

Lektor Ottosen var Søn af Gaardejer Chr. Ottosen, Rørholt, og kom som ung paa Try Højskole. Her vakttes Lysten til at læse videre, og han endte som Lektor ved et københavnsk Gymnasium, men det var ikke blot som Lektor, han kom til at spille en fremtrædende Rolle. Hans Hovedfag var Engelsk, og det bragte ham ind i et stærkt Studium af den engelske Litteratur, og han har bl. a. skrevet en Afhandling om Shakespeare, der bragte flere nye Ting frem om den berømte engelske Digter. Han var ogsaa det engelske Verdensblad „Times“ Korrespondent i København. I mange Aar var han Censor i Engelsk ved Studentereksamen og var i sin Tid Medredaktør af „Ugens Tilskuer“ og Udgiver af en Del Skolebøger.

Det sønderjydske Spørgsmaal laa ham stærkt paa Sinde, og naar Grænseforeningen holdt sit Aarsmøde, kunde man være sikker paa at træffe ham der, og det er ret betegnende, at da vi holdt en Bazar paa Try Højskole til Fordel for den sydslesvigske danske Skole i Tolk, sendte han et Pengebidrag. „Et beskedent Bidrag“ — skrev han — „men af et ærligt Hjerte“.

Da Højskolen fejrede sit 50 Aars Jubilæum, deltog han, og han beklagede siden, at han ikke kunde være med til 75 Aars Jubilæet.

Han kom en Dag ind til mig og spurgte, om jeg ikke kunde skaffe ham den gamle Melodi til „Jeg saa kun tilbage. Mig Livets Lyst bortklang“. „Den sang vi saa tit paa Højskolen ved Morgensangen, og den skal synges ved min Begravelse; der er kommen en ny Melodi, men det skal være med den gamle Melodi, som endnu

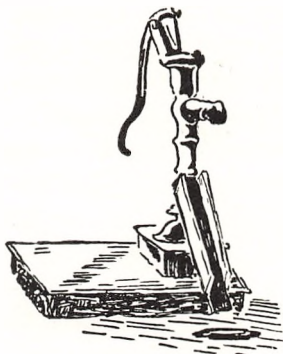
klunger i mine Øren". Vi fandt den gamle Melodi og skar Bladet ud af Melodibogen og sendte ham.

Den *blev* sunget ved hans Begravelse — paa den gamle Melodi.

Ottosens Sind og Hjerte var stærkt bunden til Vendsyssel. Ferie paa Ferie tilbragte han paa „Holtegaard“, og de senere Aar i Asaa hos en Søster. Gang paa Gang traf jeg ham, og skønt højt op i Aarene var der stadig noget frisk over ham, og han var altid rede til at tage en Disput op om Dagens Begivenheder. Han var afholdt af sine Elever, og da han blev begravet, mødte en stor Flok af gamle Elever fra Schneekloths Gymnasium — det Gymnasium, hvortil han havde været knyttet fra sin Ungdom af — for at følge deres gamle Lærer til Graven.

Vi mindes ham paa Try Højskole som een af dens gode Sønner.

Frode Fogt.

Beretning fra Landselevforeningen i det forløbne år

Det kan være vanskeligt for Landselevforeningens medlemmer ude omkring i landet at følge foreningens arbejde. Vi skal derfor her forsøge kort at skitsere, hvad der er arbejdet med det sidste år og hvilket resultat, der er opnået.

1) Sekretariatet i Vartov er mere og mere kommet til at indtage en central plads i arbejdet. Vi har et stedse stigende antal henvendelser — både skriftlige fra folk ude omkring i landet (vel væsentligst på grund af landsavertering og omtale af sekretariatet gennem presse og radio); men vi har også mange personlige henvendelser fra folk herinde i København. Man må naturligvis ikke regne med, at et arbejde som dette straks resulterer i den store elevtilgang; men vi har dog formidlet (siden jan. 1952) 63 elever til 25 forskellige skoler, og i en stor del af tilfældene har det drejet sig om mennesker, hvor vanskelige forhold, økonomiske, personlige skulle udredes. — Det er os en stor glæde, at vi har kunnet tage os tid til at behandle hvert tilfælde individuelt som en opgave, således at kontoret her aldrig får præg af forretning, men at vi er villige til at ofre i nogen tilfælde op til flere timer paa en forespørger, som søger råd og må have lettet sit hjerte. Det er vort mål at gøre Højskolernes Sekretariat til et kontor, hvor folk er trygge og glade for at komme, fordi de mærker, vi er villige til at høre på dem uden at spørge, om vi får noget ud af det. Vi håber og tror, at højskolefolk forstår, at det er nødvendigt at drive kontoret herinde på denne måde, uanset hvor presserende situationen er med hensyn til elever.

Paa kontoret har vi en særlig chance for at få et samlet indtryk af alle de vanskeligheder, der melder sig i dag for unge, der vil på skole: Det utilstrækkelige i den ny understøttelseslov, vanskelighederne ved at få orlov, faste udgifter til husleje m. m., som byboere

stadig må betale, selvom de tager på skole. — En stor del af de mennesker, vi kommer i forbindelse med, og som vi må hjælpe, er folk med komplicerede problemer — arbejdsløshed, invaliditet og allehånde psykiske vanskeligheder, som ikke forefandt i „det gamle højskolemilieu“.

Igennem sekretariatet kom i sommer 400 mennesker (væsentligst byboere) ud på 11 højskoler til korte feriekurser. Deltagerne var fremskaffet gennem reklame i sporvogne, omtale i aviser etc., og at dømme efter de mange begejstrede breve, vi har fået fra deltagere, har dette møde mellem højskolerne og „højskolefremmede“ været lykkeligt.

2) Vartov aftenhøjskole. — I lighed med sidste år driver Landselevforeningen en aftenhøjskole i Vartov med det formål at gøre byboere fortrolige med højskole. Vi har i år fire emnerækker: 1) Kritikerne fortæller om efterårets bøger. 2) Storbyen som milieu (hvor vi med deltagerne gennemdrøfter alle de problemer, der knytter sig til at leve i en storby). 3) En studiekreds om en række af de nye film, hvor en filminstruktør giver en „faglig“ vurdering af en række nye film, og deltagerne siger deres mening om handling, idé o. s. v., og endelig 4) en musikerække, der hedder „I selskab med den gode musik“. Vi har fået en række kendte højskolefolk til at medvirke i denne aftenhøjskole og håber på, at den kan hjælpe til at opbygge interessen for den danske folkehøjskole.

3) Fabrikshøjskolerne. Vi håber i år at kunne oprette fabrikshøjskoler i endnu en række byer, men vil naturligvis være interesserede i, at skolerne selv tager mere initiativ i denne sag.

Det har været drøftet at tage et arbejde op i landdistrikterne i lighed med fabrikshøjskolerne; men ideen er foreløbig stillet i bero ud fra det synspunkt, at der allerede forefindes så mange udmærkede organer i ungdoms- og gymnastikforeninger, at der ikke er nogen grund til, vi blander os ind i dette. — Alligevel bliver det nødvendigt i den kommende tid at slutte en nærmere kontakt mellem eleverne ude omkring i landet og sekretariatet, og hvis man har ideer til, hvor og hvordan det ville være naturligt for os at tage en opgave op, modtager vi med taknemmelighed råd og vejledning.

Thyra og Erik Halvorsen,

Højskolernes Sekretariat, Vartov, Farvergade, København K.

Try højskole - siden sidst

I sit digt „Brændende Europa“ bruger Nis Petersen ordet *målbevidst* — og føjer så til: men mod hvilket mål?

Og der er al grund til at stille dette spørgsmål. Der gøres meget og dygtigt *målbevidst* arbejde i vor tid, men mod hvilke mål? Ofte mod magt, ære og rigdom, og sådanne ting må jo kun blive midler.

Højskolens mål er at hjælpe til at leve et rigere liv:

„lysvågent for alt stort og skønt hernelen,
men med de dybe længsler velbekendt,
kun fyldestgjort af glans fra evigheden“.

Det har også været målet for arbejdet på Try højskole i det nu forløbne år, og et sådant mål går ikke andre for nær. Derfor har folkehøjskolen også bud til alle.

Vinterskolen 1951—52 tegner sig for os i mindet som ualmindelig god. Ikke alene var en flok på 30 elever et godt tal for os i disse år; men der var en tone over vinteren — og et sammenhold i arbejde og fest, som vi ikke glemmer.

De begivenheder, der ligger uden for den daglige rytme af arbejde og fritid, huskes vel bedst. Det er her ligesom med det færdige vævearbejde: det er mønsteret med dets islæt af farver og former, vi lægger mest mærke til. Men bundfarven er sandelig heller ikke uvæsentlig.

Sådan er det forøvrigt med vort liv i det hele taget. Det er udmærket med et islæt af særlige oplevelser; men hverdagene, som er mere upåagtede, skal have en værdi i sig selv. Ellers er der noget galt på færde.

Men nu vinterskolens særlige begivenheder:

En eftermiddag søgte vi alle efter oldsager på en mark i Bolle under P. Christensens ledelse. Vi var næppe selv helt klar over, hvad

vore fundne „småsten“ altid betød; men alligevel tonede vist lidt af Åkjærs ord for os: „Vi søger slægtens spor i stort og småt —“.

Vor Ålborg-tur forløb udmærket. Vi besøgte en del store virksomheder og havde en fin teaterafslutning med „En spurv i tranedans“, som mange læsere nok vil huske fra elevmødet i 1948.

I december var en flok gamle elever samlede for at fejre 25- eller

Der skal en bred ryg til at bære gode dage.

50-årsjubilæet for deres højskoletid. Der er en egen hygge og stemning over disse sammenkomster.

Vort julemøde måtte vi aflyse i år på grund af pastor Claussens sygdom. Skolens egen julefest før ferien fik sit særlige præg ved den pynt og de godter, pigerne i skolekøkkenet var mestre for.

Storskovsturen fik vi først den 25. januar, og det var en skov i snepragt, vi så. Lærer Eriksen, Dorf, var en sikker leder, og sikke vi fik lov til at trave! Det var en herlig og frisk tur. Og så så vi gymnastikfilm om aftenen, og karlene havde tilmed en ekstra gymnastiktime!

Fastelavnstfesten blev særdeles vellykket, selv om det i en given situation så ud til, at kattekongen ville gå i strejke for at undgå den højtidelige kroning. Til sidst lod han sig dog hylde af alt folket, og aftenen var reddet i den henseende.

Vor komedie var Holbergs „Julestue“, og jeg tror, tilskuerne morede sig storartet over den gamle digters barokke vid. Men det var nu også seks pragteksemplarer af børn, den „lærde“ skolemester havde at vise frem, og den rapmundede Pernille og den næsvise Arv med det „åbne“ ansigt og den opadstræbende næse glemmes ikke så let.

Lige en cirkeltur til.

Forældremødet havde vi den 1. marts; en udmærket dag, hvor „Julestue“ opførtes igen.

Try ungdomsforening har haft 14 sammenkomster på højskolen i det forløbne år foruden sangkorets prøver. Disse aftener er også værdifulde for højskoleeleverne, bl. a. som inspiration til at få noget tilsvarende i gang på deres hjemegn.

Daugbjerg har været foreningens formand fra dens start til nu i efteråret, hvor han trak sig tilbage. Men han har gjort et ualmindelig godt arbejde for egnens ungdom og de ældre med, og det falder jo i den bedste traad med højskolens sigte. Heldigvis er Daugbjerg stadig et yderst aktivt medlem af ungdomsforeningen, og formandsposten er også fortsat i de bedste hænder hos vor gode ven og gamle elev, Alfred Christensen, Nørgård, Try.

I marts havde vi nogle udmærkede udflugter.

Vi havde således en tur i bil til Voergård og Dybvadgård og en anden til Striben og Langholt. Men disse to ture fik deres særlige værdi, ved at de begge sluttede af i et gæstfrit elevhjem med et fristende kaffebord, nemlig i Birthe Eriksens hjem i Dorf skole og i Jørgen Badsbergs hjem i Østergård i Lyngdrup.

„Lade skyttelen gå.“

Men det var på turen fra Dorf, det kom på tale med en to-dages tur til Viborg og Århus, og den tanke blev heldigvis realiseret den 21.—22. marts.

Det vil føre for vidt at omtale alle oplevelser og seværdigheder fra den tur. Kun skal jeg nævne besøgene på den nye gymnastikhøjskole ved Viborg og på husholdningsskolen og højskolen i Ry. På Ry højskole har Hilda og jeg været lærerfolk i seks år, og her blev vi gæstfrit modtaget, spiste, overnattede og havde nogle dejlige timers samvær om aftenen.

Besøget i Århus endte i teatret, og så kørte vi hjem om natten — i forrygende snestorm, men vi kom godt hjem efter en herlig tur.

En særlig glæde havde jeg i Århus, idet det et par gange blev sagt til mig af folk, der viste rundt: „Det er vel nok nogle dejlige unge mennesker, De har med. De er sandelig værd at vise rundt.“ Da kunne man ikke lade være med at ranke sig lidt ekstra.

Mon det er til julegaver?

Ja, vinteren bød på meget andet godt og morsomt, bl. a. at dukken til sygeplejeundervisning højtideligt fik navnet Tobias, da fotografen var på besøg, hvilket blev de to brave „forældres“ skæbne; thi Karen Boelt og Sven Raunkiær er nu ringforlovede. Til lykke!

Og vinteren gik hurtigt, som gode dage altid gør. Snart slog afskedens time. April kom — og gik med reparationer, rengøring, tilsåning og hvad, der ellers hører sig til. Vor trofaste og flittige have-mand gennem fire år, Frederik Lærke, måtte sige stop i fjor efterår på grund af svigtende helbred. Vi er Lærke tak skyldig for godt og solidt arbejde i den forløbne tid. Altid ville han det bedste for skolen. Hans afløser er Ernst Andersen fra havelandet Amager, og vi er glade for, at han også er faldet godt til iblandt os. Han er elev i vinter, men er samtidig fyrbøder.

Den 4. maj rykkede så sommerpigerne ind — 16 ialt, og snart var

vi i fuld gang igen. Slag i slag gik det påny med gode oplevelser. Storskovsturen foregik under *forholdsvi*s sikker ledelse. Vi fandt i hvert fald hjem igen og havde haft en herlig tur på jagt efter troldestenen, kærlighedsbøgen og Knaghøj i det vidunderlige landskab, hvor bøgene stod i deres jomfruelige vårpragt.

Besøget på Dronninglund slot, hvor godsejer Høgsbro elskværdigt

Da Tobias fik navn.

viste os rundt, var et enkelt eksempel på de gode småture, vi havde i omegnen i de første sommersøndages eftermiddage, og det var en glæde at mærke sammenholdet om disse ture og vore underholdningsaftener. Vi kan bare tænke på de to gange, vi legede ordsprogsleg og på de sproglige præstationer i russisk m. m., vi mødte i en vellykket sketch.

En dejlig gæstfrihed mødte vi ved vort besøg på Vævegården i Tylstrup og ved den smukke St. Hans-aften, familien i Hedegård i Try beredte os.

Ålborg-turen havde vi i det herligste vejr sidst i juni, og højdepunkterne på den tur var nok sejlturen til Egholm og overværelsen af „En søndag på Amager“ på friluftsteatret. Det hyggelige og fornujelige stykke kaldte minder frem fra sommeren 1950.

Ålborg bykor havde igen en søndag på højskole hos os under

ledelse af S. A. Sørensen, som vi nu helt regner for en af vore lærere, selv om det kun er en gang ugentlig, vi ser ham. Vi var glade for at forny bekendtskabet med bykorets medlemmer og høre deres smukke og livlige sang om aftenen.

Vort „8-dage-på-højskole“-møde havde mindre tilslutning end tidligere år; men det var ikke mindre fornøjeligt. Den traditionelle

Juleforberedelser i skolekøkkenet.

heldagstur til Skagen og Frederikshavn var vi alle med på, og det var en pragtfuld tur. Udsigten fra Pikkerbakken ud over byen, havnen og Kattegat finder vanskeligt sin lige.

Vi havde den glæde, at hele familien Salomonsen (1944—47) besøgte os i dagene omkring elevmødet, og de blev hurtigt opslugt af den travlhed, der nu engang hører elevmødeforberedelserne til. Både Salomonsen og frue holdt — foruden Fogt og jeg — tale ved eftermiddagsmødet om søndagen.

Elevmødekomedien hed „Lille Cathrine“ og handlede om begivenheder i Chr. Winthers ungdomsliv. Et stort arbejde ligger bag opførelsen af et sådant skuespil med indlagt korsang og dans, og hvor vi alle er med; men når deltagerne går op i det, og det klapper til sidst, så er det arbejdet værd. Jeg tror i hvert fald ikke, vi fra som-

meren 1952 kan møde Chr. Winthers digtning, uden der dukker mange gode minder op.

Om sommeren kommer der altid mange foreninger og andre selskaber for at se højskolen og museet, og det ser vi selvfølgelig gerne. I sommer var der vist ekstra mange, og vi havde på fornemmelsen, at folk var glade for at komme her.

„Hvor tindrer nu min stjerne.“

Da Try brugsforening fyldte 50 år, holdtes der stor jubilæumsmiddag på højskolen, hvor alle sommerpigerne var dygtige og villige opvarterker, og deres arbejde belønnedes da også med en drikkeskilling, der blev brugt til en ekstra teatertur til Ålborg.

Og så — ja, så var der strandture til Aså, fætterbal og forældre-møde, hvor bl. a. nogle af sommerens glansnumre af sketch for sidste gang gik over scenen.

Så var der afslutningsfest med „tak for i sommer“, „farvel“ og „på gensyn“. Det er nu engang skolefolks skæbne med dette farvel, når det går allerbedst; men godt er det, at det aldrig er let at sige farvel. Det er dog udtryk for, at der ligger gode oplevelser bag den svundne tid.

Fra „Lille Cathrine“.

I september tog Hilda og jeg Søren og Karen med på en uges ferietur. Gamle højskoleelever vil nok vide, at familieliv ikke er det, højskolefolk har mest lejlighed til, hvis de skal prøve at gøre det hjemligt for eleverne; men da Frode var i gode hænder herhjemme, benyttede vi nu lejligheden til at være sammen med de store børn

Solstråler ude og inde.

Blomster mellem blomster.

og vise dem lidt af vort skønne land. Vi havde først en herlig dag på Samsø, hvor vi besøgte Salomonsens, der er lærerfolk ved real-skolen i Tranebjerg, og bagefter var det især København og Nord-

„Vi er glade allesammen.“

sjælland, vi hjemstøgte, idet vi havde fast station hos venner på Frederiksborg højskole ved Hillerød.

Så kom snart efterårsmødet, hvor de medvirkende var pastor Siegmundfeldt, Århus, og forstander Demuth og frue, Nordborg slots efterskole. Efterårsmødet har jo først og fremmest noget at bringe for øret gennem ordet. Men i år var der også noget for øjet, idet en række amatørmalere fra egnen havde udstillet deres billeder i gymnastiksalen og læsestuen, og jeg er overbevist om, at de mange mennesker, som så udstillingen, fik en oplevelse derved, som gav mere interesse for malerkunst end før. Kunst har nemlig noget at bringe os alle, bare vi møder med et åbent sind.

Lærerpersonalet har været den kendte stab; men i vinter havde vi desuden Jørgen Badsberg til at lede karlegymnastik, Anna Marie Vadmand til kjolesyning og Jørgen Diemer Petersen, Den frie lærerskole, Ollerup, til at hjælpe os med den almindelige undervisning.

Asta Jensen, som har været os en god medhjælper i tre år, er rejst nu til november, og hun er for tiden enelærer i Raunstrup skole, så hun har nok at rive i. Som hendes afløser har vi fået en ung lærerinde fra Sjælland, Jytte Schacht, der i sommer har været lærerinde på Frederiksborg højskole.

Og nu er vi så i gang med vinterskolen 1952—53. Holdet er noget mindre end de sidste par år, og selv om det er et alment fænomen på de fleste højskoler, er vi alligevel noget skuffet derover. Skal det være den danske folkehøjskoles tragedie, at da dens betydning for en personlig udvikling ud over faglig dygtiggørelse blev anerkendt af alle, måtte skole efter skole opgive på grund af svigtende elevtal?

Ja, „Derpå må I unge svare“; men derpå må også I forældre svare, som selv har oplevet en rig tid på en højskole.

P. Sejlund Sørensen.

De bedste hilsener til venner og gamle elever med ønsket om, at julen og det nye år må få velsignelse over sig.

Frode, Karen, Søren, Hilda og P. Sejlund Sørensen.

Try højskoles elevforening

Ordinær generalforsamling

afholdtes elevmødedagen 20. juli 1952 med gdr. Jacob Risager, Tversted, som ordstyrer. Lærer Daugbjerg aflagde beretning og regnskab og takkede de medlemmer, der frivilligt havde forhøjet deres kontingent til 5 eller 10 kr. Til bestyrelsen genvalgtes Daugbjerg, gdr. Germund Andersen, Mosbjerg, husassistent Inger Horne, Dronninglund, og nyvalgtes kontrolassistent Holm Jensen, Ulsted. Holdene vinter 1951—52 og sommer 1952 har valgt henholdsvis landmand Jørgen Christensen, Præstbro, og sygeplejeelev Grete Risager, Tollestrup, Vraa.

Regnskabet 1951-52

INDTÆGT:

Kassebeholdning 1. juli 51	427,30
Nettooverskud ved elevmøde og off. forestilling	303,20
Kontingent	1975,30
Restance	6,00
Tilskud fra Dronninglund sparekasse	150,00

Balance 2861,80

Try, 1. juli 1952.

Frode Fogt.

UDGIFT:

Trykning og udsendelse af aarsskrift	1953,34
Indkassering	136,00
Elevunderstøttelse	235,00
Landselevforeningen	125,00
700 brevkort	56,25
Annoncer	18,53
Regnskabsbog	5,80
Indbydelse til elevmøde . .	64,00

Ialt 2593,92

Kassebeholdning 1. juli 52 267,88

Balance 2861,80

C. H. Daugbjerg.

L. Sletting Christensen.

Regnskabet er revideret og fundet i overensstemmelse med bilagene. — Posterne er rigtigt sammentalte, og kassebeholdning er forevist.

Try, 19. juli. 1952.

Elevfortegnelse

Vinteren 1951-52

Jørgen Badsberg, Østergård, Lyngdrup, Langholt.
Karen Boelt, Ingstrup.
Lis Christensen, Hyllebjerg, Års.
Asta Christensen, Møgelmosegård, Uggerhalne.
Niels Jørgen Christensen, Østmarkhus, Præstbro.
Margit Clausen, Mjels, Ellidshøj.
Ellen Dahl, Try, Dronninglund.
Birthe Eriksen, Dorf skole, Flauenskjold.
Inger Gjøderum, V. Lindholt, Sæsing.
Bodil Søndergård Hansen, Myhresvej 2, Ålborg.
Chr. P. Jensen, Høfrørdam, Flauenskjold.
Niels Jensen, Kærvej 5, Klokkeholm.
Nora Fruergård Jensen, Ørum, Højslev.
Vedsted Jørgensen, Strandgården, Gerå, Aså.
Lissa Krogh, Holme Nygård, Ebeltoft.
Ella Madsen, Bredgade 37, Tårs.
Chr. Ågård Nielsen, Havrebæk, Holtet, Gandrup.
Hans B. Nielsen, Slottet, Tversted.
Herdis Bæk Nielsen, Rubjerg, Vittrup.
J. Anker Nielsen, Sterup, Jerslev, Jylland.
Johan Erik Nielsen, Drostrup, Hadsten.
Kirsten Kåstrup Nielsen, Houmannsvej 11, Løkken.
Kristence Nielsen, Ørum Vestermark, Hjallerup.
Poul Nielsen, Sdr. Krogsdam, Dybvad.
Tage M. Olsen, Gjurup, Hjørring.
Mary Poulsen, Hou, Ulsted.
Sven Raunkjær, Gerbrandsvej 4, København Ø.
Åge Sørensen, Bjergby, Hjørring.
Harry L. Thomsen, Serritslev, Brønderslev.
Erling Ulmose, Krathuset, Østervrå.
Inge Wormstrup, Skansegade 14, Frederikshavn.

Sommeren 1952

Johanne Christensen, V. Hjermitlev.
Karen Dahl, Kovshøjsvej 4, Ålborg.
Ellen Eriksen, Ellidshøj.
Herdis Eriksen, Nygade 1, Vrå.
Sonja Hansen, Flade, Nykøbing M.
Gerda Jensen, Hjørnelund, Agersted.
Inger Margrethe Jensen, Gl. Rugård, Ry.
Anna Marie Mortensen, Mjels, Ellidshøj.
Grethe Nørgård Nielsen, Viaduktvej 1, Nørresundby.
Birthe Nødgård, Hotellet, Østervrå.
Bodil Fuglsang Olsen, Fælledvej, Mou.
Kirsten Olsen, Glarhuset, Sømosen, Dronninglund.
Carla Rasmussen, Nørkær, Melholt, Aså.
Grethe Risager, Tollestrup, Vrå.
Musse Steffensen, Mergelsbæk, Kås.
Asta Ulrich, Vittrup.

INDHOLD

	Side
P. Sejlund Sørensen: Har vi lært at læse?	3
Frode Fogt: Se dig ud, Svend Vonved!	8
C. H. Daugbjerg: Guldhornene	13
P. Christensen: Eksemplets magt	18
L. Sletting Christensen: Dansk landboudom og dens fremtids- udsigter	25
Jakob Risager: Lys over vejen	28
Orto Ottosen: Hilsen fra Canada	31
Jens Jensby Pedersen: Indtryk derude fra	32
Frode Fogt: Lektor Ingemann Ottosen	36
E. Halvorsen: Landselevforeningen	38
P. Sejlund Sørensen: Try højskole — siden sidst	40
C. H. Daugbjerg: Elevforeningen	51
Elevfortegnelsen	52

Elevforeningens kontingent

er 3 kr. + 25 øre til landselevforeningen. Brug giroblanketten straks! Det er billigst og nemmest. Ellers sendes postoprævningen ud til februar. Meddel eventuelle adresseændringer.

Elevmødet 1953

er søndag den 19. juli (3. søndag i juli) samt aftenen forud. Læg sommerferien efter det og sæt jeres kammerater stævne. Velkommen!

Efterårsmødet 1953

holdes onsdag den 23. september (4. onsdag i september). Se iøvrigt annoncerne. Gør efterårsmøderne til et ekstra elevmøde!

Elevunderstøttelse

gennem amtet er nu blevet væsentlig forbedret og kan søges helt til skolens begyndelse. Det er dog sikrest at søge i god tid.

Husk: Kvindelige elever kan vælge mellem husholdningsundervisning og sygeplejeundervisning, og der er igen kommet vævning på timeplanen. På vinterholdene er der nu både unge mænd og unge piger.

